

תוכן עניינים

1.....	תקציר	
2.....	מבוא	
4.....	סקירת ספרות	
4.....	חינוך ביתי	1.
5.....	סיבות לחינוך ביתי	2.
7.....	יתרונות	3.
11.....	חסרונות	4.
16.....	דיון	
21.....	ביבליוגרפיה	

מבוא

חינוך ביתי הוא תופעה שבמסגרתה ילדים מקבוצות גילאים שונות אינם הולכים לבית-ספר, בדרך כלל מתוך בחירת הוריהם, אלא לומדים בעיקר על-פי קביעות הוריהם וחלק ניכר מחינוכם מתקיים בבית (וורגן, 2007). למרות שתופעה של חינוך ביתי עשויה להתפשט על ידי אנשים כתופעה מודרנית, חינוך ביתי היה קיים בתרבויות שונות הרבה לפני שהיו קיימים אי-פעם בתי ספר. הרבה אחרי הקמתם וביסוסם של הלימודים בבית הספר, הלימודים בבית נותרו חלופה רצינית (וורגן, 2007).

אין נתונים מלאים ומדויקים על מספר הילדים בישראל המקבלים כיום חינוך ביתי בישראל אך מחקרים מצביעים על כך שמספר הילדים הלומדים במסגרת של חינוך ביתי בכמה מדינות הולך וגדל (וורגן, 2007). בחלק ממדינות אירופה אירופה לדוגמה, היכן שהחקיקה פחות מגבילה, מלמדים ילדים יותר ויותר בבית במקום ללמוד בבית ספר. מדינות אלה כוללות בלגיה, דנמרק, צרפת, אנגליה, אירלנד, איטליה, נורבגיה ופורטוגל (Blok, 2004 בתוך Murphy, 2014).

באשר לעמדתו של משרד החינוך, העמדה היא כי ילדים בגיל חינוך חובה צריכים לשהות במסגרות הלימוד הממוסדות, וכי על רשויות החינוך לעשות את כל האפשר כדי להתאים מסגרת לימודים הולמת לכל תלמיד. יחד עם זאת, כיום משרד החינוך מתחשב כי זכותם של הורים לבקש אישור לחינוך ביתי. הצמיחה בחינוך הביתי ברחבי העולם הובילה לשלל אתגרים לחוקים הקיימים אשר במקרים רבים, הובילה בסופו של דבר לחקיקה חדשה. בארצות הברית, לשלושים וחמש מדינות יש חוקים העוסקים במיוחד בחינוך ביתי, חוקים אלה יכולים להשתנות באופן משמעותי בין המדינות. כמה מדינות אפילו החלו להציע צורות היברידיות של הרשמה לבית ציבורי. כך למשל, איידהו מאפשרת הרשמה כפולה, ומחוז אחד בקליפורניה מציעה שובר של 1000 דולר לילדים בחינוך ביתי לרכישת ספרי הלימוד (Murphy, 2012).

ישנה חשיבות גדולה לחקר החינוך הביתי. אמנם חינוך בית ל מהווה איום על החינוך הציבורי, חוקרים מאמינים כי הוא בכל זאת אחד הגורמים אשר ישנו אותו (Murphy, 2014). חוקרים מאמינים כי החינוך הביתי הוא חלק מתנועה רחבה שבה קבוצות ויחידים לומדים לספק שירותים שהיו פעם שייכים לבירוקרטיית ציבוריות. כאשר משפחות המאמצות חינוך ביתי לומדות להסתמך זו על זו, הם עשויים ליצור מוסדות חדשים שנראים כמו בתי ספר, אשר לא צפויים להיטמע במערכת בתי הספר הציבוריים המקובלים (Murphy, 2014).

על מנת לבחון האם החינוך היתרונות של החינוך הביתי עולים על החסרונות, יש צורך להתחשב במשתנים רבים. מחקרים בתחום של ההישגים הלימודיים נוטים להראות כי לא קיימים הבדלים משמעותיים בין ילדים המתחנכים בחינוך ביתי לבין ילדי החינוך הבית-ספרי. יחד עם זאת, עשויים

סקירת ספרות

1. חינוך ביתי

חינוך ביתי הוא הפרקטיקה בה חינוך הילדים נשלט באופן ברור על ידי ההורים או מכוון הורים (ולעיתים מכוון תלמידים), בשעות הלימוד המקובלות במהלך ימי הלימוד המקובלים בשבוע. בישראל, משתמשים במגוון רחב של דרכי חינוך, הוראה ולמידה בחינוך הביתי, ומקובל לחשוב כי אין דרך הוראה אחידה, ואף לא "סביבת לימוד" אחת (גרטל, 2019).

למרות שחינוך הביתי לא החל להתעורר מחדש בארצות הברית עד שנות השבעים, חינוך מכוון על ידי ההורים והמשפחה תורגל על ידי תרבויות רבות לאורך ההיסטוריה, והוא אף מעולם לא נעלם בחלק מאותן התרבויות (Ray, 2015). החינוך נמצא מסביב לבית ולמרכזו, כאשר המשפחה מילאה תפקיד מפתח לאורך ההיסטוריה של הציוויליזציה המערבית (Ray, 2000). באמריקה, ניתוח של ההיסטוריה מצביע על כך שחינוך ביתי, בצורה כזו או אחרת, היה נפוץ עד סוף המאה ה-19. באופן כללי, אם כן, ההורים במאה השבע עשרה ושמונה עשרה - ובמיוחד האב - נשאו באחריות העיקרית להוראה הילדים שלהם. ההורים לימדו בעיקר דוקטרינה נוצרית, כישורים מקצועיים, וגם קרוא וכתוב, אם כי במידה פחותה (Ray, 2015). יתר על כן, במהלך ההיסטוריה. לימודים או לימוד מספרים לא היו זמינים במיוחד. הגידול בפופולריות של בית הספר החל בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20, כאשר נולד הרעיון כי אנשי מקצוע מאומנים יוכלו ללמד ילדים בצורה הטובה ביותר (Ray, 2015).

היקף החינוך הביתי נמצא בעלייה אם כי קשה להעריך כמה תלמידים בדיוק לומדים בשיטת חינוך זו. אחת הסיבות לכך שהנתונים הללו אינם קיימים היא העובדה שהמדינות לא מפרסמות את הנתונים המלאים אודות כמות התלמידים אשר אינם לומדים בחינוך הפורמלי. מידע חלק חושף כי חינוך ביתי מוכר כחוקי רק בחלק מהמדינות, בסדר גודל של 1% מכלל הילדים בגיל חינוך חובה. יחסית למדינות אחרות, החינוך הביתי נפוץ בארצות הברית וגם מסתמנת עלייה במספר התלמידים בחינוך ביתי. כך למשל, במסגרת סקר משקי בית וחינוך לשנת 2016 נשלח שאלון אשר עסק בסוגיות חינוך שונות אל אלפי משפחות ברחבי ארה"ב. על פי נתונים אלו בפחות משני עשורים הוכפל מספר התלמידים הלומדים בחינוך ביתי. מ-850 אלף תלמידים בשנת 1999 ל-7.1 מיליון תלמידים בשנת 2016 (גרטל, 2019).

כאשר חוקרים חושבים כי ניתן להעריך שהיקף החינוך הביתי בעולם הוא סביב אחוז אחד מכלל הילדים בגיל חינוך. בישראל שיעור הלומדים בחינוך ביתי הוא נמוך ביותר, כ-0.05% האחוז (גרטל, 2019). עוד נמצא כי חינוך ביתי נפוץ יותר אצל משפחות שבהן זוג הורים, שרק אחד מההורים עובד ומהווה המפרנס של המשפחה. כמו כן, חינוך ביתי נפוץ אצל הורים בעלי תואר ראשון יותר מאשר בקרב הורים